

ВИЯВЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОЗВІДОК У ГАЛУЗІ НАУКИ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ» ЗА ОСНОВНИМИ НАПРЯМАМИ ЗОВНІШНЬОГО ВЕКТОРА СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

У статті проведено визначення та узагальнення тенденцій дисертаційних розвідок у галузі науки державного управління за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін за період 2003-2011 рр.

Ключові слова: тенденції дисертаційних розвідок, державне управління, суспільні зміни.

В статье проведено выявление и обобщение тенденций диссертационных разведок в отрасли науки государственного управления по основным направлениям внешнего вектора общественных изменений за период 2003-2011 гг.

Ключевые слова: тенденции диссертационных исследований, государственное управление, общественные изменения.

The article presents the identification and synthesis of these trends intelligence in Science Public Administration on the main directions of the external vector of social change for the period 2003-2011 years.

Key words: Trends dissertation research, public administration, social change.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. До основних напрямів зовнішнього вектора суспільних змін в Україні, тобто таких, що є наслідком зовнішнього впливу на суспільні процеси в країні та найбільше впливають на них, на нашу думку, доцільно віднести: зміни, що є наслідком глобалізаційного впливу (інтеграційні та координаційні процеси спільної реакції як на позитивні, так і на негативні впливи); розбудову інформаційного та інноваційного суспільств як варіантів постіндустріального суспільства; формування суспільства стійкого розвитку; формування громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Із основними напрямками та характеристикою суспільних змін можна познайомитися в роботах [1-7]. Наукометричний підхід до дослідження наукових розвідок у галузі науки «Державне управління» отримав розвиток у низці робіт В. Бакуменка [8; 9] та інших [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Суспільні зміни потребують відповідних змін у державному управлінні ними. У зв'язку із цим постає питання: як сучасна вітчизняна наука державного управління реагує на ці зміни, наскільки вона відповідає завданням цих змін?

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є виявлення та

узагальнення тенденцій дисертаційних розвідок у галузі науки державного управління за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для виявлення тенденцій дисертаційних розвідок у галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін застосуємо наукометричний підхід.

Для дослідження обрано період 9 років – із 2003 по 2011 роки. Поясненням цього є те, що, поперше, у 2002 році восени були затверджені нові спеціальності та відповідні паспорти галузі науки «Державне управління», а, по-друге, цей період складений з урахуванням повних років до моменту проведення даного дослідження (червень 2012 року), що дозволяє порівнювати кількісні результати досліджень по окремих роках.

Дослідження проводилося за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, тобто були відібрані дисертаційні роботи, вже захищені та атестовані й спрямовані на вирішення наукових та практичних проблем і завдань за напрямками: глобалізаційний вплив, інформаційне суспільство, інноваційне суспільство, суспільство стійкого розвитку, громадянське суспільство.

Статистика захистів у 2003-2011 роках дисертацій у галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін наведена у табл. 1.

Статистика захистів у 2003-2011 роках дисертацій у галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін

№ з/п	Напрями суспільних змін	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Разом
1	Глобалізаційний вплив	2/2	3/-	7/3	9/1	5/1	9/-	14/4	12/2	14/3	75/16
2	Інформаційне суспільство	2/-	2/-	-/-	3/-	2/1	5/-	8/-	5/-	12/4	39/5
3	Інноваційне суспільство	1/-	-/-	7/1	4/-	2/1	7/-	6/1	12/1	4/2	43/6
4	Суспільство стійкого (сталого) розвитку	1/-	1/-	2/1	1/-	5/1	5/1	3/-	14/5	10/4	42/12
5	Громадянське суспільство	3/-	2/-	3/2	7/-	7/-	5/1	11/1	16/-	14/4	68/8
6	Всього	9/2	8/-	19/7	24/1	21/4	31/2	42/6	59/8	54/17	267/47
7	Інше	40/3	54/9	77/12	79/11	67/8	70/2	105/21	125/20	130/18	747/104
8	Загалом у галузі	49/5	62/9	96/19	103/12	88/12	101/4	147/27	184/28	184/35	1014/151
9	Співвідношення дисертацій за основними напрямками до всіх (%)	18,4	12,9	19,8	23,3	23,9	30,7	28,6	32,1	29,3	26,3

Примітка: у клітинах табл. 1.1 та 1.2 наведені узагальнені данні захистів дисертацій, а через дефіс – дані щодо докторських дисертацій.

Загальна вибірка дисертацій за цей період складає 1014 робіт, в тому числі 267 дисертацій за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, що складає 26,3 % від всієї вибірки. Тобто, більше четвертої частини всіх дисертаційних робіт у зазначений період були спрямовані на проблеми і завдання за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. Докторські дисертації складають ще більший відсоток –

31,1 % (47 від 151 докторських робіт). Цей показник позитивно характеризує процеси вибору актуальної тематики досліджень у галузі науки «Державне управління».

Діаграма співвідношення дисертацій, захищених у 2003-2011 роках у галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, до всіх робіт у цей період наведена на рис. 1.1.

Із цієї діаграми видно, що з 2005 року до 2010 року (окрім 2009 року), відбувалося стійке зростання відсотку таких робіт. В останні чотири роки цей відсоток був у межах 28,6-32,1 %. Спостерігається стійка тенденція зростання уваги дослідників у цій галузі науки до зовнішнього вектора суспільних змін, враховуючи його важливість з точки зору наслідків впливу на українське

суспільство. Ця тенденція також підтверджується порівняльною діаграмою всіх захистів дисертацій у галузі науки «Державне управління» у 2003-2011 роках та дисертацій за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, наведеною на рис. 1.2. Як бачимо з цієї діаграми, крива захистів останніх є більш стабільною, ніж у захистів інших дисертацій.

Підтвердження зазначеної тенденції надає нам й діаграма загальної кількості захистів докторських і кандидатських дисертацій у галузі наук «Державне

управління» у 2003-2011 роках за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, яка наведена на рис. 1.3.

Із діаграми на рис. 1.3 слідує, що з 2007 року відбувається повільне, а з 2010 року – швидке зростання кількості захистів докторських робіт за основним напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. Спад захистів кандидатських дисертацій у 2011 році пов'язаний з інституційними змінами у системі атестації, зокрема з передачею функцій ВАК України до МОНмолодьспорту України та із уповільненням часу атестації значної частини захищених дисертацій внаслідок спрямування на колективне рецензування.

На рис. 1.4 наведена діаграма захищених дисертацій з державного управління у 2003- 2011 роках

за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. За цей період найбільше дисертацій захищено за напрямками «глобалізаційний вплив» – 75 (28,1 %) та «громадянське суспільство» – 68 (25,5 %). Для цих напрямів характерне майже стабільне зростання на всьому зазначеному періоді. Помітно менше й майже порівну захищено дисертацій за напрямками «суспільство стійкого розвитку» – 43 (16,1 %), «інноваційне суспільство» – 42 (15,7 %), «інформаційне суспільство» – 39 (14,6 %). На діаграмах цих захистів спостерігаються й менша стабільність зростання захистів по роках.

Певний інтерес являє ситуація щодо захистів докторських дисертацій за зазначеними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. Для цього звернемося до відповідної діаграми, наведеної на рис. 1.5. В основному, ця діаграма захистів схожа з діаграмою захистів кандидатських дисертацій. Вона

лише відрізняється для 2011 року, де захист докторських дисертацій за майже всіма напрямками суспільних змін, окрім напрямку «суспільство стійкого розвитку» має суттєву позитивну динаміку на відміну від захистів кандидатських робіт.

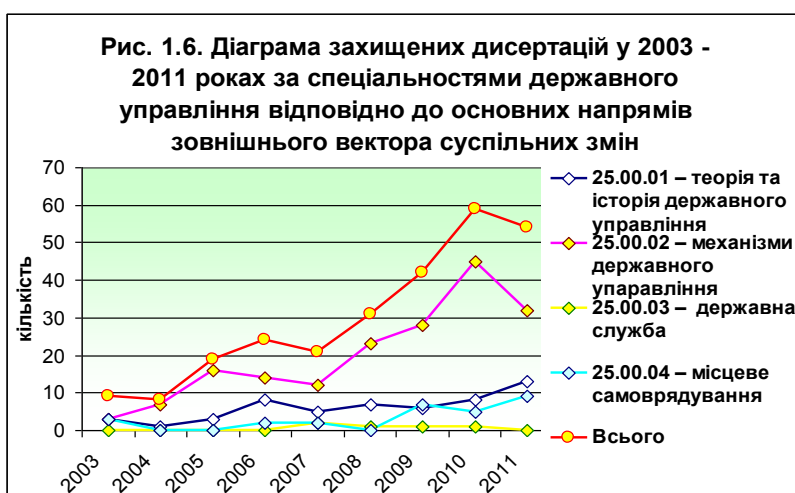

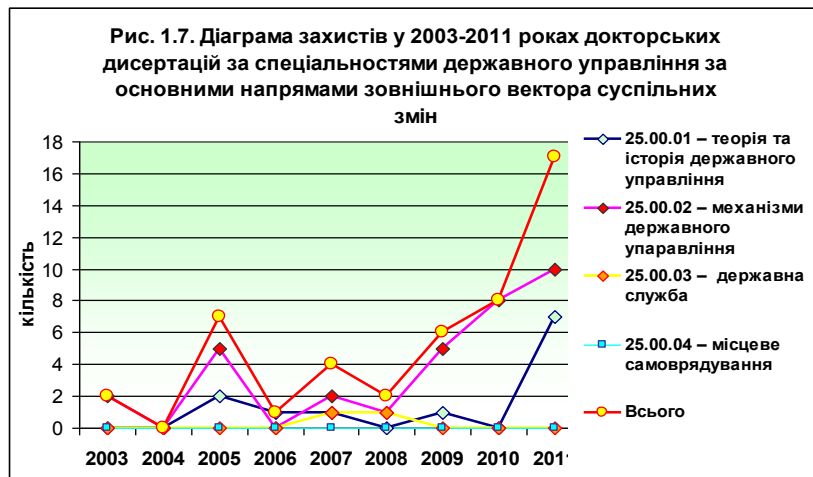
На рис. 1.6 наведена діаграма, а у табл. 1.2 – статистика захищених дисертацій за спеціальностями науки державного управління відповідно до основних напрямів зовнішнього вектора суспільних змін.

Безумовним лідером захищених дисертацій за спеціальностями науки державного управління відповідно до основних напрямів зовнішнього вектора суспільних змін є 25.00.02 – механізми державного управління (67,4 %). Суттєво менше захищено робіт за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління (20,2 %), 25.00.04 – місцеве самоврядування (10,9 %) та 25.00.03 – державна служба (2 %).

Цікавим є аналіз вкладу докторських дисертацій у загальну картину захищених дисертацій за спеціальностями науки державного управління відповідно до основних напрямів зовнішнього вектора суспільних змін. Для цього звернемося до діаграми, наведеної на рис. 1.7 та табл. 2.

Висновки. За результатами проведеного наукометричного дослідження за період 2003-2011 роки виявлено та узагальнено тенденції дисертаційних розвідок у галузі науки державного управління за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. До таких напрямів належать: глобалізаційний вплив, інформаційне суспільство, інноваційне суспільство, суспільство стійкого розвитку, громадянське суспільство. Загальна вибірка дисертацій за цей період складає 1014 робіт, в тому числі 267 дисертацій за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін, що складає 26,3 % від всієї вибірки. Тобто, більше четвертої частини всіх дисертаційних робіт у зазначений період були спрямовані на проблеми і завдання за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін. Докторські дисертації складають ще більший відсоток – 31,1 % (47 від 151 докторських робіт). Цей показник позитивно характеризує процеси вибору актуальної тематики досліджень у галузі науки «Державне управління».

Найбільше дисертацій захищено за напрямками «глобалізаційний вплив» – 75 (28,1 %) та «громадянське суспільство» – 68 (25,5 %). Для цих напрямів характерне майже стабільне зростання на всьому зазначеному періоді. Помітно менше й майже порівну захищено дисертацій за напрямками «суспільство стійкого розвитку» – 43 (16,1 %), «інноваційне суспільство» – 42 (15,7 %), «інформаційне суспільство» – 39 (14,6 %).

Безумовним лідером захищених дисертацій за спеціальностями науки державного управління відповідно до основних напрямів зовнішнього вектора суспільних змін є 25.00.02 – механізми державного управління (67,4 %). Суттєво менше захищено робіт за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління (20,2 %), 25.00.04 – місцеве самоврядування (10,9 %) та 25.00.03 – державна служба (2 %).

Таблиця 2

Узагальнена статистика захистів у 2003-2011 роках дисертацій за спеціальностями галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін

№ з/п	Спеціальності	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Разом
1	25.00.01 – теорія та історія державного управління	3/–	1/–	3/2	8/1	5/1	7/–	6/1	8/–	13/7	54/12
2	25.00.02 – механізми державного управління	3/2	7/–	16/5	14/–	12/2	23/1	28/5	45/8	32/10	180/33
3	25.00.03 – державна служба	–/–	–/–	–/–	–/–	2/1	1/1	1/–	1/–	–/–	5/2
4	25.00.04 – місцеве самоврядування	3/–	–/–	–/–	2/–	2/–	–/–	7/–	5/–	9/–	28/–
5	Всього	9/2	8/–	19/7	24/1	21/4	31/2	42/6	59/8	54/17	267/47

ЛІТЕРАТУРА

1. Основные направления исследования современного общества [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000946/st003.shtml>.
2. Глобалізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%86%D1%96%D1%8F>.
3. Інформаційне суспільство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5_%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE.
4. Лопухин В. Ю. Инновационное общество и проблема коррупции [Електронний ресурс] / В. Ю. Лопухин // Проблемы современной экономики. – 2010. – № 4 (36). – Режим доступу : <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3329>.
5. Концепция устойчивого развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cosd.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=13.

6. Указ Президента України від 24 березня 2012 року № 212/2012 «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/14621.html>.
7. Бакуменко В. Д. Трансформаційні тенденції державного управління в умовах суспільних змін / В. Д. Бакуменко, О. В. Червякова // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2012. – Вип. 2. – С. 7–16.
8. Бакуменко В. Д. Розвиток галузі науки державного управління у цифрах : 2007-2011 роки / В. Д. Бакуменко // Науковий вісник АМУ. – Серія : Управління. – 2012. – Вип. 4 (22).
9. Бакуменко В. Д. Динаміка дисертаційних досліджень механізмів державного управління за видами суспільної діяльності (2003-2007 рр.) / В. Д. Бакуменко, В. М. Башкатов // Науковий вісник АМУ. – 2008. – № 2. – С. 7–19.
10. Розвиток галузі науки «Державне управління» (1996-2011 рр.) : інформаційно-аналітичні матеріали / К. О. Ващенко, В. О. Чмига, Н. І. Демедишина, О. А. Тертишна ; за заг. ред. В. В. Толкованова, Ю. В. Ковбасюка. – Тернопіль : Економічна думка, 2011. – 251 с.

Рецензенти: **Бакуменко В. Д.** – д.держ.упр.;

Ємельянов В. М. – д.держ.упр., державний службовець 1 рангу.

© Червякова О. В., 2012

Дата надходження статті до редколегії 12.09.2012 р.

ЧЕРВЯКОВА Ольга Володимирівна – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри управління муніципальним розвитком Академії муніципального управління.

Коло наукових інтересів: державне регулювання регіональної інноваційної діяльності.